

PALEOCEN PŁASZCZOWINY MAGURSKIEJ

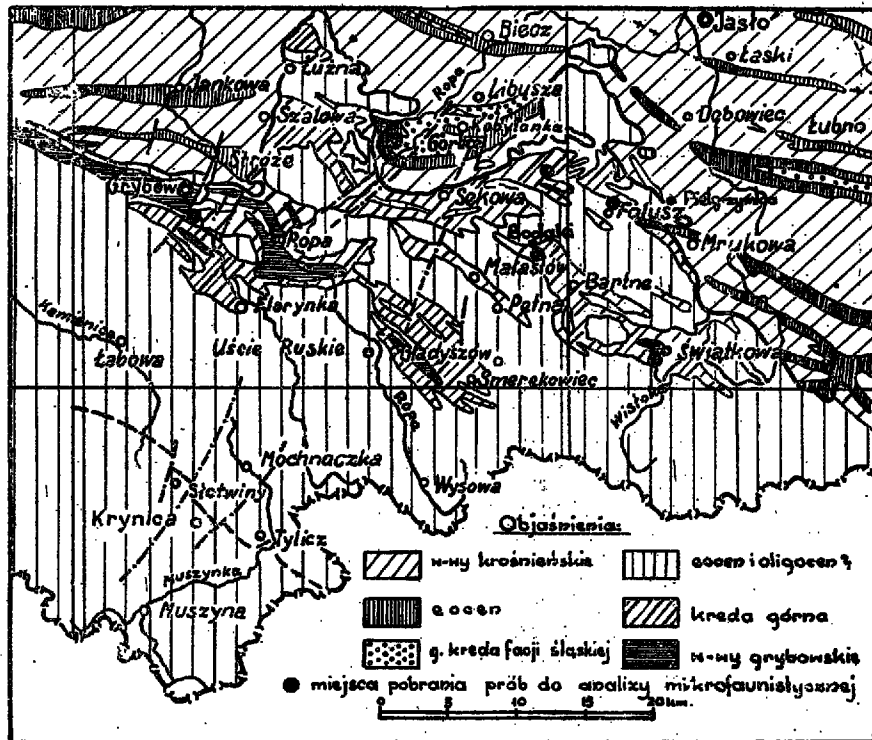
Z ZAGADNIENIEM PALEOCENU płaszczowiny magurskiej zapoznaliśmy się bliżej przy opracowywaniu rdzeni z wierceń geologicznych i poszukiwawczych wykonanych przez przemysł naftowy. Punktem zwrotnym w dotychczasowych poglądach stało się zbadanie materiału skalnego uzyskanego za pomocą odwiertów w Świątkowej Wielkiej, a następnie w Bodakach (1954—1955).

Zgodnie z założeniami, w Świątkowej Wielkiej i w Bodakach miały od powierzchni do pewnej głębokości występować warstwy inoceramowe jednostki magurskiej. Jak wiadomo, warstwy inoceramowe (górną kreda) w ogólności są wykształcone jako zespół piaskowcowo-łupkowy. Najniższa partia jest przeważnie łupkowo-piaskowcowa, środkowa-piaskowcowa, a górna na ogół łupkowa. Piaskowce są

zbudowane ze średnich i drobnych ziarn kwarcu scementowanych spoiwem wapiennym. Rzadziej występują ziarenka lub okruchy skaleni, liczne są natomiast blaszki muskowitu. Piaskowce te tworzą na ogół dość grube ławice, szczególnie w środkowej części, w górnej zaś przechodzą w cienkie, skorupowo powyginane warstewki. W całej serii często występują margle kredowe z licznymi śladami glonów (margle fukoidowe). Zespół łupkowy jest zbudowany z szarych ilów marglistych, niekiedy barwy niebieskiej lub niebieskawostalowej. Zarówno w łupkach, jak i w piaskowcach obserwuje się liczne szczeliny wypełnione kalcytem (strzałki kalcytowe).

W ten sposób zielone bezwapniste warstwy tworzyłyby osobny kompleks występujący między kredą inoceramową a pstryem eocenem. Wydzielenie serii warstw paleoceńskich jest bardzo ważne, wypełni bowiem lukę stratygraficzną istniejącą dotychczas w jednostce magurskiej między kredą a eocenem.

Dla ścisłości należy podać, że szereg autorów, a w szczególności Grzybowski (3) wspomina w swych pracach o występowaniu w warstwach inoceramowych młodszej mikrofauny, na której podstawie górne warstwy zalicza do dolnego eocenu przyjmując jednocześnie, że spotykane tam okruchy inoceramów występują na złożu wtórnym. Okruchy te znajdował

Wycinek z mapy tektonicznej Karpat środkowych wg H. Świdzińskiego

Tymczasem wiercenia dostarczyły materiałów odmiennie wykształconych. Stwierdzono tu serię plastycznych łupków elastycznych, przeważnie bezwapnistej barwy zielonej, zielonkawej i brunatnej, z podrzędnymi wtrąceniami piaskowca drobnoziarnistego silnie glaukonitycznego, a tym samym barwy zielonej.

Kompleks ten makroskopowo przypominał raczej warstwy pstręgo eocenu niż kredy. Dlatego też początkowo warstwy te uznawaliśmy za eoceńskie. Duża miąższość tych łupków (w odwiercie Bodaki przekraczająca 300 m) oraz brak czerwonych łupków cechujących pstry eocen budziły zastrzeżenia co do wieku tej serii. Wykonane badania mikrofaunistyczne w laboratorium Działu Geologii P.G.P.N. zdecydowały o jej przynależności stratygraficznej.

Okazało się, że w tych warstwach nie występuje mikrofauna charakterystyczna dla kredy, lecz młodsze zespoły otwornicowe z głównymi formami, jak: *Glomospira Grzybowski sp.*, *Spiroplectammina biformis*, *Rzehakina sp.*, *Hormosina ovulum* (małe okazy), *Saccamminoides carpathicus* i *Nodellum velascoense*. *Spiroplectammina biformis* jest formą charakterystyczną (wg Glaessnera) dla paleocenu. *Hormosina ovulum*, *Rzehakina epitgona* i *Nodellum velascoense* znane są w utworach górnego kampanu aż do paleocenu. *Glomospira Grzybowski* występuje razem ze *Spiroplectammina biformis*, czyli jest to forma paleoceńska. *Saccamminoides carpathicus* został uznany przez Gerocha za dolnoeocieński. Wobec wymienionych faktów opisywana seria należy niewątpliwie do paleocenu.

Grzybowski razem z numulitami. Na podstawie występowania dużych otwornic i mikrofauny również Bieda (1), Książkiewicz (4), Geroch (2) i inni wspominają o istnieniu paleocenu w Karpatach, a szczególnie w obrębie facji śląskiej. Stwierdzono więc paleocenu w regionie magurskim nie jest zjawiskiem odosobnionym, lecz ma szersze regionalne rozprzestrzenienie.

Dotychczas pobrano i zbadano około 600 próbek zarówno z wierceń, jak i z odostępów terenowych, znajdujących się na kontaktach warstw inoceramowych i eoceńskich. Paleocen magurski stwierdziliśmy w Foliuzi, Pielgrzymce, Grybowie, Bodakach, Bednarce i Świątkowej Wielkiej.

LITERATURA

1. Bieda F. — Przyczynek do znajomości otwornic fliszu karpackiego. „Rocznik PTG” XVII, Kraków 1947.
2. Geroch S. — Saccamminoides — nowe otwornice z eocenu Karpat fliszowych. „Rocznik PTG” XXIII, Kraków 1955.
3. Grzybowski J. — Otwornice warstw inoceramowych okolic Gorlic. Rozprawy Wydz. Mat. Przyr. Akademii Umiejętności, B 41, Kraków 1901.
4. Książkiewicz M. — Objaśnienie arkusza Wadowice. PIG. Warszawa 1951.